

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja

Druk nr 991
Warszawa, 25 września 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o Rzeczniku Praw Zwierząt.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Beatę Maciejewską.

(-) Magdalena Biejat; (-) Włodzimierz Czarzasty; (-) Jacek Czerniak; (-) Agnieszka Dziemianowicz-Bąk; (-) Monika Falej; (-) Krzysztof Gawkowski; (-) Anita Kucharska-Dziedzic; (-) Marcin Kulasek; (-) Beata Maciejewska; (-) Paulina Matysiak; (-) Monika Pawłowska; (-) Marek Rutka; (-) Joanna Scheuring-Wielgus; (-) Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska; (-) Joanna Senyszyn; (-) Anita Sowińska; (-) Jan Szopiński; (-) Krzysztof Śmiszek; (-) Tomasz Trela; (-) Katarzyna Ueberhan; (-) Dariusz Wieczorek; (-) Anna Maria Żukowska.

USTAWA

z dnia ... 2020 roku

o Rzeczniku Praw Zwierząt

Rozdział I

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Rzecznik Praw Zwierząt, zwany dalej „Rzecznikiem”, stoi na straży dobrostanu zwierząt domowych, hodowlanych i dzikich określonego w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2020 r. poz. 638).

2. W sprawach o ochronę praw zwierząt Rzecznik bada, czy wskutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji, obowiązanych do przestrzegania i realizacji tych praw, nastąpiło naruszenie prawa.

Rozdział II

Przepisy szczegółowe

Oddział I

Powołanie i odwołanie Rzecznika

Art. 2. Na stanowisko Rzecznika może być powołana osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ani umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) posiada wykształcenie wyższe;
- 5) ma co najmniej pięcioletnie doświadczenie w pracy ze zwierzętami lub na ich rzecz;

6) cieszy się nieposzlakowaną opinią i daje rękojmię prawidłowego wykonywania powierzonych zadań.

Art. 3. 1. Rzecznika powołuje Sejm bezwzględną większością głosów na wniosek grupy 40 posłów.

2. Wnioski, o których mowa w ust. 1, podlegają konsultacjom z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i zawodowymi, do których celów statutowych należy ochrona zwierząt.

3. Szczegółowy tryb zgłaszania kandydatów na Rzecznika określa uchwała Sejmu.

Art. 4. 1. Kadencja Rzecznika trwa pięć lat.

2. Ta sama osoba nie może być Rzecznikiem więcej niż przez dwie kadencje.

3. Kadencja Rzecznika wygasa w przypadku jego śmierci lub odwołania.

Art. 5. Po zaprzestaniu wykonywania obowiązków Rzecznik ma prawo powrócić na stanowisko zajmowane poprzednio albo otrzymać stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeżeli nie ma przeszkód prawnych.

Art. 6. 1. Sejm odwołuje Rzecznika przed upływem okresu, na jaki został powołany, jeżeli:

1) zrzekł się wykonywania obowiązków;

2) stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków na skutek choroby stwierdzonej orzeczeniem lekarskim.

2. Sejm odwołuje Rzecznika przed upływem okresu, na jaki został powołany, również jeżeli Rzecznik naruszył przepisy niniejszej ustawy.

3. Sejm podejmuje uchwałę w sprawie odwołania Rzecznika, w przypadku określonym w ust. 1 pkt 1, na wniosek Marszałka Sejmu.

4. Sejm podejmuje uchwałę w sprawie odwołania Rzecznika, w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2 oraz w ust. 2, na wniosek Marszałka Sejmu lub grupy co najmniej 40 posłów, większością co najmniej 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 7. Osoba powołana na stanowisko Rzecznika nie może:

- 1) zajmować innego stanowiska, z wyjątkiem stanowiska naukowo-dydaktycznego lub naukowego w szkole wyższej, Polskiej Akademii Nauk, instytucie badawczym lub innej jednostce naukowej, ani wykonywać innych zajęć zawodowych;
- 2) należeć do partii politycznej;
- 3) wykonywać innych czynności, które pozostają w sprzeczności z jego obowiązkami albo mogą wywołać podejrzenie o jego interesowność.

Oddział II

Odpowiedzialność karna Rzecznika

Art. 8. Rzecznik nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Rzecznik nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne dla zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Art. 9. Przedawnienie w postępowaniu karnym czynu objętego immunitetem nie biegnie w okresie korzystania z immunitetu.

Art. 10. 1. Wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie Rzecznika do odpowiedzialności karnej w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego składa się za pośrednictwem Prokuratora Generalnego.

2. Wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie Rzecznika do odpowiedzialności karnej w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego składa oskarżyciel prywatny, po wniesieniu sprawy do sądu.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, sporządza i podpisuje adwokat lub radca prawny, z wyjątkiem wniosków składanych w swoich sprawach przez sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, notariuszy oraz profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych.

4. Wnioski, o których mowa w ust. 1 i 2, powinny zawierać:

- 1) oznaczenie wnioskodawcy oraz pełnomocnika, o ile został ustanowiony;
- 2) imię i nazwisko oraz datę i miejsce urodzenia Rzecznika;
- 3) wskazanie podstawy prawnej wniosku;
- 4) dokładne określenie czynu, którego dotyczy wniosek, ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia oraz jego skutków, a zwłaszcza charakteru powstałej szkody;
- 5) uzasadnienie.

Art. 11. 1. Wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie Rzecznika do odpowiedzialności karnej składa się Marszałkowi Sejmowi.

2. Jeżeli wniosek nie spełnia wymogów formalnych, o których mowa w art. 7c ust. 3 lub 4, Marszałek Sejmowi wzywa wnioskodawcę do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni, wskazując niezbędny zakres poprawienia lub uzupełnienia. W przypadku niepoprawienia lub nieuzupełnienia wniosku we wskazanym terminie i zakresie Marszałek Sejmowi postanawia o pozostawieniu wniosku bez biegu.

3. Jeżeli wniosek spełnia wymogi formalne, o których mowa w art. 7c ust. 3 i 4, Marszałek Sejmowi kieruje go do organu właściwego na podstawie regulaminu Sejmowi do rozpatrzenia wniosku, zawiadamiając jednocześnie Rzecznika o treści wniosku.

4. Organ właściwy do rozpatrzenia wniosku powiadamia Rzecznika o terminie rozpatrzenia wniosku. Pomiędzy doręczeniem powiadomienia a terminem rozpatrzenia wniosku, o ile nie zachodzi wypadek niecierpiący zwłoki, powinno upłynąć co najmniej 7 dni.

5. Na żądanie organu właściwego do rozpatrzenia wniosku sąd albo odpowiedni organ, przed którym toczy się postępowanie wobec Rzecznika, udostępnia akta postępowania.

6. Rzecznik przedstawia organowi właściwemu do rozpatrzenia wniosku wyjaśnienia i własne wnioski w tej sprawie w formie pisemnej lub ustnej.

7. Po rozpatrzeniu sprawy, organ właściwy do rozpatrzenia wniosku uchwała sprawozdanie wraz z propozycją przyjęcia lub odrzucenia wniosku.

8. W trakcie rozpatrywania przez Sejm sprawozdania, o którym mowa w ust. 7, Rzecznikowi przysługuje prawo do zabrania głosu.

9. Sejm wyraża zgodę na pociągnięcie Rzecznika do odpowiedzialności karnej w drodze uchwały podjętej bezwzględną większością ustawowej liczby posłów. Nieuzyskanie wymaganej większości głosów oznacza podjęcie uchwały o niewyrażeniu zgody na pociągnięcie Rzecznika do odpowiedzialności karnej.

Art. 12. 1. Zakaz zatrzymania, o którym mowa w art. 8, obejmuje wszelkie formy pozbawienia lub ograniczenia wolności osobistej Rzecznika przez organy stosujące przymus.

2. Wniosek o wyrażenie zgody na zatrzymanie lub aresztowanie Rzecznika składa się za pośrednictwem Prokuratora Generalnego.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać:

- 1) oznaczenie wnioskodawcy;
- 2) imię i nazwisko oraz datę i miejsce urodzenia Rzecznika;
- 3) dokładne określenie czynu oraz jego kwalifikację prawną;
- 4) podstawę prawną zastosowania określonego środka;
- 5) uzasadnienie, wskazujące w szczególności na konieczność zastosowania określonego środka.

4. Do postępowania z wnioskiem o wyrażenie zgody na zatrzymanie lub aresztowanie Rzecznika przepisy art. 11 ust. 1–8 stosuje się odpowiednio.

5. Sejm wyraża zgodę na zatrzymanie lub aresztowanie Rzecznika w drodze uchwały podjętej bezwzględną większością ustawowej liczby posłów. Nieuzyskanie wymaganej większości głosów oznacza podjęcie uchwały o niewyrażeniu zgody na zatrzymanie lub aresztowanie Rzecznika.

6. Wymóg uzyskania zgody Sejmu nie dotyczy wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu.

Art. 13. 1. Marszałek Sejmu przesyła wnioskodawcy niezwłocznie uchwałę, o której mowa w art. 11 ust. 9 i art. 12 ust. 5.

2. Uchwały, o których mowa w ust. 1, podlegają ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 14. Przepisy ustawy dotyczące odpowiedzialności karnej Rzecznika stosuje się odpowiednio do odpowiedzialności za wykroczenia.

Art. 15. Szczegółowy tryb postępowania w sprawach, o których mowa w art. 8–14, określa regulamin Sejmu.

Oddział III

Zadania i obowiązki Rzecznika

Art. 16. 1. Rzecznik podejmuje czynności przewidziane w ustawie, jeżeli poweźmie wiadomość wskazującą na naruszenie praw zwierząt.

2. Rzecznik regularnie monitoruje sposób traktowania zwierząt hodowlanych oraz stosowanie przepisów odrębnych w tym zakresie.

Art. 17. Do zadań Rzecznika należy:

- 1) opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących dobrostanu zwierząt;
- 2) współpraca z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i zawodowymi, do których celów statutowych należy ochrona zwierząt oraz współdziałanie ze stowarzyszeniami, ruchami obywatelskimi, innymi dobrowolnymi zrzeszeniami i fundacjami oraz z zagranicznymi i międzynarodowymi organami i organizacjami na rzecz ochrony zwierząt;
- 3) inicjowanie i organizowanie działalności edukacyjnej i informacyjnej w zakresie związanym z dobrostanem zwierząt;
- 4) podejmowanie innych działań, o których mowa w art. 18, o ile służą one ochronie dobrostanu zwierząt.

Art. 18. 1. W zakresie ochrony dobrostanu zwierząt Rzecznik może:

- 1) występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo wydanie lub zmianę innych aktów normatywnych w sprawach dotyczących dobrostanu zwierząt;
- 2) informować właściwe organy nadzoru lub kontroli o dostrzeżonych nieprawidłowościach w funkcjonowaniu organów administracji publicznej;

- 3) występować do organów Inspekcji Weterynaryjnej, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1557 oraz z 2020 r. poz. 285), z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli lub podjęcie innych działań;
- 4) występować do Sądu Najwyższego z wnioskiem, o którym mowa w art. 83 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825 oraz z 2020 r. poz. 190);
- 5) wnosić skargę nadzwyczajną, na podstawie art. 89 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym;
- 6) występować do Naczelnego Sądu Administracyjnego z wnioskami o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych;
- 7) zwrócić się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnosić skargi i skargi kasacyjne do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach – na prawach przysługujących prokuratorowi;
- 8) żądać wszczęcia przez uprawnionego oskarżyciela postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa wszczynane z urzędu;
- 9) informować właściwe organy o dostrzeżonych zagrożeniach dla dobrostanu zwierząt.

2. W celu wykonywania zadań Rzecznik może zawierać umowy na przeprowadzenie badań lub sporządzenie ekspertyz i opinii.

Art. 19. Podjęcie czynności przez Rzecznika następuje:

- 1) na wniosek obywateli lub ich organizacji;
- 2) na wniosek organów jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) na wniosek Głównego Inspektora Ochrony Środowiska lub Głównego Lekarza Weterynarii;
- 4) z własnej inicjatywy.

Art. 20. Wniosek kierowany do Rzecznika jest wolny od opłat, nie wymaga zachowania szczególnej formy, lecz powinien zawierać oznaczenie wnioskodawcy, a także określać przedmiot sprawy.

Art. 21. 1. Rzecznik po zapoznaniu się z każdym skierowanym do niego wnioskiem może:

- 1) podjąć sprawę,
- 2) poprzestać na wskazaniu wnioskodawcy przysługujących mu środków działania,
- 3) przekazać sprawę według właściwości,
- 4) nie podjąć sprawy – zawiadamiając o tym wnioskodawcę i osobę, której sprawa dotyczy wraz z uzasadnieniem.

2. W zakresie realizacji zasady równego traktowania między podmiotami prywatnymi Rzecznik może podjąć działania, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

Art. 22. Podejmując sprawę Rzecznik może:

- 1) samodzielnie prowadzić postępowanie wyjaśniające;
- 2) zwrócić się o zbadanie sprawy lub jej części do właściwych organów, w szczególności organów nadzoru, prokuratury, kontroli państwowej, zawodowej lub społecznej;
- 3) zwrócić się do Sejmu o zlecenie Najwyższej Izbie Kontroli przeprowadzenia kontroli dla zbadania określonej sprawy lub jej części.

Art. 23. 1. Prowadząc postępowanie, o którym mowa w art. 22 pkt 1, Rzecznik ma prawo:

- 1) zbadać, nawet bez uprzedzenia, każdą sprawę na miejscu;
- 2) żądać złożenia wyjaśnień, przedstawienia akt każdej sprawy prowadzonej przez naczelne i centralne organy administracji państwowej, organy administracji rządowej, organy organizacji spółdzielczych, społecznych, zawodowych i społeczno-zawodowych oraz organy jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną, a także organy jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych;
- 3) zlecać sporządzanie ekspertyz i opinii.

2. Podczas wykonywania zadania, o którym mowa w art. 16 ust. 2, Rzecznik ma również prawo rejestrować dźwięk lub obraz w miejscach, w których przebywają zwierzęta hodowlane, za zgodą ewentualnych osób, które będą rejestrowane.

3. Zarejestrowany obraz i dźwięk:

- 1) przechowuje się w Biurze Rzecznika Praw Zwierząt, w pomieszczeniach zabezpieczonych przed dostępem osób nieupoważnionych, przez okres niezbędny w danej sprawie, jednak nie dłużej niż przez 10 lat;
- 2) udostępnia się osobie, która została zarejestrowana, a także jej przedstawicielowi ustawowemu lub pełnomocnikowi.

4. W sprawach stanowiących informację niejawną o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne” udzielanie informacji lub umożliwianie Rzecznikowi wglądu do akt następuje na zasadach i w trybie określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych.

Art. 24. Po zbadaniu sprawy Rzecznik może:

- 1) wyjaśnić wnioskodawcy, że nie stwierdził naruszenia praw zwierząt;
- 2) skierować wystąpienie do organu, organizacji lub instytucji, w których działalności stwierdził naruszenie praw zwierząt; wystąpienie takie nie może naruszać niezawisłości sędziowskiej;
- 3) zwrócić się do organu nadrzędnego nad jednostką, o której mowa w pkt 2, z wnioskiem o zastosowanie środków przewidzianych w przepisach prawa;
- 4) żądać wszczęcia postępowania w sprawach cywilnych, jak również wziąć udział w każdym toczącym się już postępowaniu – na prawach przysługujących prokuratorowi;
- 5) żądać wszczęcia przez uprawnionego oskarżyciela postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa ścigane z urzędu;
- 6) zwrócić się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnosić skargi do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach – na prawach przysługujących prokuratorowi;
- 7) wystąpić z wnioskiem o ukaranie, a także o uchylenie prawomocnego rozstrzygnięcia w postępowaniu w sprawach o wykroczenia, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach;
- 8) wnieść kasację lub rewizję nadzwyczajną od prawomocnego orzeczenia, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach.

Art. 25. 1. W wystąpieniu, o którym mowa w art. 24 pkt 2, Rzecznik formułuje opinie i wnioski co do sposobu załatwiania sprawy, a także może żądać wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub zastosowania sankcji służbowych.

2. Organ, organizacja lub instytucja, do których zostało skierowane wystąpienie, obowiązane są bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 30 dni, poinformować Rzecznika o podjętych działaniach lub zajętych stanowisku. W wypadku gdy Rzecznik nie podziela tego stanowiska, może zwrócić się do właściwej jednostki nadrzędnej o podjęcie odpowiednich działań.

Art. 26. 1. W związku z rozpatrywanymi sprawami Rzecznik może przedstawiać właściwym organom, organizacjom i instytucjom oceny i wnioski zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony praw zwierząt i usprawnienia trybu załatwiania ich spraw.

2. Rzecznik może również występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę innych aktów prawnych w sprawach dotyczących praw zwierząt.

Art. 27. 1. Organ, organizacja lub instytucja, do których zwróci się Rzecznik, obowiązane są z nim współdziałać i udzielać mu pomocy, a w szczególności:

- 1) zapewniać dostęp do akt i dokumentów na zasadach określonych w art. 21;
- 2) udzielać Rzecznikowi żądanych przez niego informacji i wyjaśnień;
- 3) udzielać wyjaśnień dotyczących podstawy faktycznej i prawnej swoich rozstrzygnięć;
- 4) ustosunkowywać się do ogólnych ocen, uwag i opinii Rzecznika.

2. Rzecznik może określić termin, w jakim powinny być dokonane czynności, o których mowa w ust. 1.

Art. 28. Rzecznik współdziała ze stowarzyszeniami, ruchami obywatelskimi, innymi dobrowolnymi zrzeszeniami i fundacjami oraz z zagranicznymi i międzynarodowymi organami i organizacjami na rzecz ochrony praw zwierząt.

Art. 29. Do zakresu działania Rzecznika, dotyczącego realizacji zasady równego traktowania, należy również:

- 1) prowadzenie niezależnych badań dotyczących dzikich zwierząt;
- 2) opracowywanie i wydawanie niezależnych sprawozdań i wydawanie zaleceń odnośnie do problemów związanych z hodowla zwierząt.

Art. 30. 1. Rzecznik może przetwarzać wszelkie informacje, w tym dane osobowe, niezbędne do realizacji swoich ustawowych zadań.

2. Rzecznik może przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), wyłącznie w celu realizacji swoich ustawowych zadań.

3. Rzecznik dopuszcza do przetwarzania danych osobowych osoby posiadające pisemne upoważnienie. Warunkiem udzielenia upoważnienia jest pisemne zobowiązanie się osoby upoważnianej do zachowania przetwarzanych danych osobowych w poufności.

Art. 31. 1. Rzecznik corocznie informuje Sejm o swojej działalności oraz o stanie przestrzegania praw zwierząt, w tym przekazuje:

- 1) informację o prowadzonej działalności w obszarze hodowli zwierząt oraz jej wynikach;
- 2) wnioski oraz rekomendacje dotyczące działań, które należy podjąć w celu zapewnienia dobrostanu zwierząt domowych, hodowlanych i dzikich.

2. Informacja Rzecznika podawana jest do wiadomości publicznej.

3. Rzecznik może przedkładać Sejmowi i Senatowi określone sprawy wynikające z jego działalności.

4. Rzecznik na wniosek Marszałka Sejmu przedstawia informację lub podejmuje czynności w określonych sprawach.

Art. 32. 1. Rzecznik wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Rzecznika Praw Zwierząt.

2. Rzecznik nadaje, w drodze zarządzenia, statut, który określa zadania i organizację Biura.

3. Rzecznik może powołać jednego zastępcę Rzecznika. Rzecznik odwołuje zastępcę Rzecznika.

4. Rzecznik określa zakres zadań zastępcy Rzecznika.

5. Do zastępcy Rzecznika oraz pracowników Biura Rzecznika Praw Zwierząt stosuje się odpowiednio przepisy o pracownikach urzędów państwowych.

Art. 33. Wydatki związane z funkcjonowaniem Rzecznika Praw Zwierząt pokrywane są z budżetu państwa.

Rozdział III

Przepisy zmieniające

Art. 34. W ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 152 i 1820) w art. 2:

- 1) pkt 2 otrzymuje brzmienie: „2) Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów, wicemarszałka Sejmu, wicemarszałka Senatu, wiceprezesa Rady Ministrów, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, ministra, Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Finansowego, Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, Rzecznika Praw Zwierząt, Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, wiceprezesa Najwyższej Izby Kontroli, Szefa Kancelarii Sejmu, Szefa Kancelarii Senatu, zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu, zastępcy Szefa Kancelarii Senatu, Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Szefa Służby Cywilnej, Głównego Inspektora Pracy, zastępcy Głównego Inspektora Pracy, Kierownika Krajowego Biura Wyborczego;”;

- 2) pkt 4 otrzymuje brzmienie: „4) Prezesa Polskiej Akademii Nauk, sekretarza stanu, członka Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15, członka Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, pierwszego zastępcy Prezesa Narodowego Banku Polskiego, podsekretarza stanu (wiceministra), wiceprezesa Narodowego Banku Polskiego, Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich, Zastępcy Rzecznika Praw Dziecka, Zastępcy Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Zastępcy Rzecznika Finansowego, zastępcy Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, zastępcy Rzecznika Praw Zwierząt, kierownika urzędu centralnego, wiceprezesa Polskiej Akademii Nauk, wojewody, zastępcy kierownika urzędu centralnego, wicewojewody.”.

Art. 35. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 537) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 w ust. 1 po pkt 7b dodaje się pkt 7c w brzmieniu: „7c) Biurze Rzecznika Praw Zwierząt;”;
- 2) w art. 36 w ust. 5 po pkt 9c dodaje się pkt 9d w brzmieniu: „9d) Rzeczniku Praw Zwierząt – dla urzędników Biura Rzecznika Praw Zwierząt;”.

Art. 36. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U.1997 Nr 111 poz. 724) dodaje się art. 35b w brzmieniu: “Zadania Rzecznika Praw Zwierząt w zakresie ochrony zwierząt określają przepisy odrębne.”.

Art. 37. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2325) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 dodaje się § 4 w brzmieniu: „§ 4. Rzecznik Praw Zwierząt może wziąć udział w każdym toczącym się postępowaniu, a także wnieść skargę, skargę kasacyjną, zażalenie oraz skargę o wznowienie postępowania, jeżeli według jego oceny wymaga tego ochrona dobrostanu zwierząt domowych, hodowlanych lub dzikich w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638). W takim przypadku przysługują mu prawa strony.”;

- 2) w art. 173 § 2 otrzymuje brzmienie: „§ 2. Skargę kasacyjną może wnieść strona, prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców, Rzecznik Praw Dziecka lub Rzecznik Praw Zwierząt po doręczeniu im odpisu orzeczenia z uzasadnieniem.”;
- 3) w art. 264 § 2 otrzymuje brzmienie: „§ 2. Uchwały, o których mowa w art. 15 § 1 pkt 2, Naczelny Sąd Administracyjny podejmuje na wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prokuratora Generalnego, Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Praw Zwierząt, a uchwały, o których mowa w art. 15 § 1 pkt 3, na podstawie postanowienia składu orzekającego.”.

Art. 38. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825 oraz z 2020 r. poz. 190) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 83 § 2 otrzymuje brzmienie: „§ 2. Z wnioskiem, o którym mowa w § 1, mogą wystąpić również Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz, w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Rady Dialogu Społecznego, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców i Rzecznik Praw Zwierząt.”;
- 2) w art. 89 § 2 otrzymuje brzmienie: „§ 2. Skargę nadzwyczajną może wnieść Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz, w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców, Rzecznik Praw Zwierząt i Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.”.

Art. 39. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel projektu ustawy oraz rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

Celem projektowanej regulacji jest wzmocnienie ochrony prawnej zwierząt poprzez powołanie niezależnej instytucji Rzecznika Praw Zwierząt. Wynika to z potrzeby systemowego podejścia do ochrony praw zwierząt hodowlanych, dzikich i domowych. Rzecznik Praw Zwierząt stał będzie na straży dobrostanu zwierząt m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli we wszystkich podmiotach zajmujących się zwierzętami, a także będzie występował w sprawach sądowych. Obecnie nie istnieje niezależny i finansowany z budżetu państwa urząd, które w sposób skuteczny broni praw zwierząt i kontroluje przestrzeganie obowiązujących regulacji. Zajmują się tym głównie organizacje pozarządowe, które nie posiadają zarówno odpowiedniego finansowania jak i umocowania prawnego.

Rzecznik Praw Zwierząt będzie również pełnił funkcje doradcze dla Sejmu i Senatu RP Prezydenta RP, Rady Ministrów oraz innych organów centralnych. Będzie zabierać głos w sytuacjach, kiedy ochrona prawna zwierząt jest zagrożona, tak jak Rzecznik Praw Obywatelskich zabiera głos, kiedy zagrożone są prawa obywatelskie, a Rzecznik Praw Dziecka - kiedy w szczególności zagrożone jest dobro dzieci.

2. Projektowane rozwiązania

Ustawa przewiduje stworzenie urzędu Rzecznika Praw Zwierząt (art. 1), którego głównym zadaniem będzie dbanie o dobrostan zwierząt domowych, hodowlanych i dzikich, poprzez badanie działań i zaniechań podmiotów zobowiązanych do przestrzegania praw zwierząt.

Rzecznik powoływany będzie na 5-letnią kadencję (art. 4) przez Sejm bezwzględną większością głosów na wniosek grupy minimum 40 posłów, oraz po konsultacji z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i zawodowymi, które w swoich celach

statutowych mają ochronę zwierząt (art.3). W celu zagwarantowania profesjonalizmu i bezstronności instytucji stworzono katalog warunków, które musi spełnić Rzecznikiem Praw Zwierząt (art. 2), a niezależność stanowiska w trakcie trwania kadencji gwarantować mają przepisy o zakazie piastowania innych stanowisk lub wykonywania innych zajęć zawodowych. Rzecznik nie może także należeć do partii bądź wykonywać innych czynności, które mogłyby wywoływać podejrzenie konfliktu interesów (art. 7). Ustawa wprowadza dwukadencyjność na stanowisku Rzecznika; kadencja wygasa również wraz ze śmiercią lub odwołaniem (art. 4).

Uprawnienie do odwołania Rzecznika posiada Sejm w następujących przypadkach:

1. Rzecznik zrzekł się obowiązków;
2. Rzecznik stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków na skutek choroby stwierdzonej orzeczeniem lekarskim lub naruszył przepisy ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt – w takim wypadku na wniosek Marszałka Sejmu lub grupy co najmniej 40 posłów Sejm podejmuje w tej sprawie uchwałę większością co najmniej 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów (art.6).

Ustawa przewiduje objęcie rzecznika immunitetem formalnym (art. 8), analogicznym jak w przypadku Rzecznika Praw Obywatelskich. Pociągnięcie Rzecznika do odpowiedzialności karnej możliwe jest na wniosek złożony na ręce Marszałka Sejmu (art. 11).

Do obowiązków Rzecznika należeć będzie podejmowanie działań mających na celu ochronę dobrostanu zwierząt, co może on czynić we współpracy z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i zawodowymi zajmującymi się ochroną zwierząt.

Narzędzia, które rzecznik otrzymuje do pełnienia swoich obowiązków są różnorodne, a ich zakres pozostaje szeroki. Ma to zapewnić jak najpełniejszą realizację nałożonych na niego obowiązków. Zaliczają się do nich m.in.: wnioskowanie o kontrolę Inspekcji Weterynaryjnej, składanie skargi nadzwyczajnej do Sądu Najwyższego oraz skargi i

skargi kasacyjnej do sądu administracyjnego, a także uczestniczenie w toczących się przed nimi postępowaniach na prawach przysługujących prokuratorowi (art.18).

Rzecznik będzie podejmował działania z własnej inicjatywy lub na wniosek obywateli, organizacji, organów jednostek samorządu terytorialnego oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i Głównego Lekarza Weterynarii (art.19). By zapewnić możliwie jak największą dostępność i łatwość w składaniu wniosków do Rzecznika Praw Zwierząt, będą one nieodpłatne, a ustawa nie stawia wymagań formalnych dot. takiego wniosku (art. 20). Każdy taki wniosek jest rozpatrywany przez Rzecznika Praw Zwierząt, który może sprawę podjąć, wskazać wnioskodawcy przysługujące mu środki działania, przekazać sprawę do instytucji właściwej lub nie podjąć działania – w takim jednak wypadku musi on uzasadnić swoją decyzję i zawiadomić o niej wnioskodawcę (art. 21).

Ustawa upoważnia Rzecznika do podejmowania działań w terenie, nawet bez uprzedzenia. Rzecznik będzie mógł zlecać sporządzenie ekspertyz lub opinii a także żądać złożenia wyjaśnień i przedstawienia akt każdej sprawy prowadzonej przez naczelne i centralne organy administracji państwowej, organy administracji rządowej, organy organizacji spółdzielczych, społecznych, zawodowych i społeczno-zawodowych oraz organy jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną, a także organy jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych (art. 23). W odniesieniu do zadań dotyczących zwierząt hodowlanych Rzecznik otrzymuje możliwość rejestracji dźwięku lub obrazu.

W przypadku, w którym naruszenie prawa nie zostało wykryte, Rzecznik kieruje odpowiednie wyjaśnienie do wnioskodawcy. W wypadku stwierdzenia naruszeń prawa Rzecznik Praw Zwierząt może zwrócić się do organu nadrzędnego nad jednostką naruszającą prawa zwierząt w celu zainicjowania przewidzianych prawem środków, żądać wszczęcia postępowania administracyjnego lub cywilnego – oraz brać udział w takich postępowaniach na prawach przysługujących prokuratorowi, żądać wszczęcia postępowania o sprawy ścigane z urzędu, wystąpić z wnioskiem o ukaranie, a także o uchylenie prawomocnego rozstrzygnięcia w postępowaniu w sprawach o wykroczenia,

na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach oraz wnieść kasację lub rewizję nadzwyczajną od prawomocnego orzeczenia (art. 24).

Rzecznikowi przysługuje także prawo skierowania wystąpienia do organu, organizacji lub instytucji naruszającej prawa zwierząt. W takim wypadku adresat wystąpienia jest zobowiązany bezzwłocznie, a maksymalnie w ciągu 30 dni przedstawić Rzecznikowi swoje stanowisko i podjęte działania. Jeśli Rzecznik nie uzna ich za satysfakcjonujących, może zastosować wobec jednostki inne możliwości przewidziane prawem (art. 25).

Kolejnym sposobem działania Rzecznika jest możliwość składania wniosków do organów, organizacji i instytucji mających na celu przedstawianie propozycji działań zapewniających dobrostan zwierząt, a także wniosków o podjęcie inicjatywy ustawodawczej (art. 26).

Wszystkie organy, instytucje i organizacje mają obowiązek współpracować z Rzecznikiem w celu realizacji jego obowiązków (art. 27).

W celu zagwarantowania realizacji funkcji kontrolnej Sejmu RP, ustawa nakłada na rzecznika obowiązek corocznej informacji na temat swojej działalności, wprowadza także możliwość wnioskowania o takie informacje przez Marszałka Sejmu (art.31)

Ustawa powołuje Biuro Rzecznika Praw Zwierząt, stanowiące jego zaplecze organizacyjne. Statut Biura Rzecznika nadaje Rzecznik. Może on także powołać jednego zastępcę (art.32).

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

Art. 34-37 dokonuje się zmian dostosowawczych: w ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 152 i 1820), w ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 537), w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o

ochronie zwierząt (Dz.U.1997 Nr 111 poz. 724), w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2325).

3. Przewidywane skutki społeczne i gospodarcze

Proponowany projekt ustawy przyniesie poprawę ochrony praw zwierząt oraz dobrostanu zwierząt. Pozytywnie wpłynie na postrzeganie społeczne istot żywych oraz świadomość społeczną dotyczącą właściwego traktowania zwierząt.

4. Źródła finansowania

Powołanie Rzecznika Praw Zwierząt będzie skutkowało obciążeniem budżetu państwa poprzez dokonanie zmian i poszerzenie katalogu urzędników państwowych w ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. Roczny budżet Rzecznika Praw Zwierząt i obsługującego go Biura Rzecznika Praw Zwierząt szacuje się na 5 mln zł.

5. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

6. Oświadczenie o notyfikacji zgodnie z przepisami dotyczącymi funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

7. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy został skonsultowany z organizacjami pozarządowymi: Greenpeace, Otwarte Klatki, Otwarte Ramiona, Viva, Fundacja Alberta Schweitzera, CIWF Polska, ProVeg Polska, Compassion Polska

8. Akty wykonawcze do ustawy

Projekt ustawy nie wymaga wydania dodatkowych aktów wykonawczych.

Warszawa, 2 października 2020 r.

BAS-WAPM-2024/20

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt (przedstawiciel wnioskodawców: posłanka Beata Maciejewska)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2019 r. poz. 1028, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

W projekcie ustawy przewidziano ustanowienie Rzecznika Praw Zwierząt, zwanego dalej „Rzecznikiem”. Podstawowym zadaniem powoływanego na pięcioletnią kadencję Rzecznika ma być stanie na straży dobrostanu zwierząt domowych, hodowlanych i dzikich, określonego w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt¹. W sprawach o ochronę praw zwierząt Rzecznik badałby, czy wskutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji, obowiązanych do przestrzegania i realizacji tych praw, nastąpiło naruszenie prawa (art. 1 projektu).

W projekcie zawarto przepisy szczegółowe określające tryb powoływania i odwoływania przez Sejm Rzecznika (art. 2–7), zasady odpowiedzialności karnej Rzecznika (art. 8–15) oraz zadania i obowiązki Rzecznika (art. 16–33).

Rzecznika ma powoływać Sejm bezwzględną większością głosów na wniosek grupy 40 posłów; wnioski o powołanie Rzecznika podlegałyby konsultacjom z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i zawodowymi, do których celów statutowych należy ochrona zwierząt (art. 3 projektu).

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 638.

Na stanowisko Rzecznika będzie mogła być powołana wyłącznie osoba spełniająca określone wymogi, w tym wymóg obywatelstwa polskiego (art. 2 pkt 1 projektu). Osoba powołana na stanowisko Rzecznika będzie objęta w okresie kadencji m.in. zakazem przynależności do partii politycznej oraz zajmowania innego stanowiska² lub wykonywania innych zajęć zawodowych (art. 5 i 7 projektu).

Projektodawcy zaproponowali wprowadzenie przepisów związanych z przywilejami immunitetowymi, które przysługiwałyby Rzecznikowi. Projektowane przepisy gwarantowałyby osobie pełniącej funkcję Rzecznika tzw. względny (formalny) immunitet niekaralności, tj. wymóg zgody Sejmu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, oraz przywilej nietykalności, tj. wymóg zgody Sejmu na pozbawienie wolności, w tym na zatrzymanie lub aresztowanie (art. 8–15 projektu).

Rzecznik podejmowałby czynności przewidziane proponowaną ustawą, jeżeli poweźmie wiadomość wskazującą na naruszenie praw zwierząt. Na Rzeczniku spoczywałby obowiązek regularnego monitorowania sposobu traktowania zwierząt hodowlanych oraz stosowania przepisów odrębnych w tym zakresie (art. 16 projektu). Do zadań Rzecznika należałoby podejmowanie określonych w projekcie ustawy działań służących ochronie dobrostanu zwierząt, np. opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących dobrostanu zwierząt czy współdziałanie ze stowarzyszeniami, ruchami obywatelskimi, innymi dobrowolnymi zrzeszeniami i fundacjami oraz z zagranicznymi i międzynarodowymi organami i organizacjami na rzecz ochrony zwierząt (art. 17 projektu). W zakresie ochrony dobrostanu zwierząt Rzecznik mógłby m.in. występować do organów Inspekcji Weterynaryjnej z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli, wnosić skargę nadzwyczajną do Sądu Najwyższego, wnosić skargi i skargi kasacyjne do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach – na prawach przysługujących prokuratorowi (art. 18 ust. 1 projektu). Rzecznik podejmowałby czynności z własnej inicjatywy lub na wniosek obywateli, organizacji, organów jednostek samorządu terytorialnego oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i Głównego Lekarza Weterynarii (art. 19 projektu). Rzecznik wykonywałby zadania przy pomocy Biura Rzecznika Praw Zwierząt (art. 32 projektu). Wydatki związane z funkcjonowaniem Rzecznika byłyby pokrywane z budżetu państwa (art. 33 projektu).

W projekcie zawarto przepisy zmieniające ustawy: z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe³, z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych⁴, z dnia 21 sierpnia 1997 r.

² Z wyjątkiem stanowiska naukowo-dydaktycznego lub naukowego w szkole wyższej, Polskiej Akademii Nauk, instytucie badawczym lub innej jednostce naukowej.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 152 i 1820.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 537.

o ochronie zwierząt⁵, z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi⁶ oraz z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym⁷.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 projektu Rzecznik będzie mógł przetwarzać wszelkie informacje, w tym dane osobowe, niezbędne do realizacji swoich ustawowych zadań. Na podstawie ust. 1 tego artykułu Rzecznik będzie mógł przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), wyłącznie w celu realizacji swoich ustawowych zadań.

Proponowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

2.1. Ze względu na treść projektu ustawy należy wskazać:

- art. 13 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TfUE), dotyczący obowiązku uwzględnienia przez Unię Europejską i państwa członkowskie wymagań w zakresie dobrostanu zwierząt⁸,
- art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TfUE), ustanawiający swobodę przepływu pracowników wewnątrz Unii;
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE⁹ (dalej: RODO).

2.2. Zgodnie z art. 1 ust. 1 RODO w akcie tym zostały ustanowione przepisy o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz przepisy o swobodnym przepływie danych osobowych, przy czym – stosownie do art. 4 pkt 1 RODO – „dane osobowe” oznaczają informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej („osobie, której dane dotyczą”), zaś możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych

⁵ Dz. U. z 1997 r. Nr 111, poz. 724.

⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2325.

⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 825 oraz z 2020 r. poz. 190.

⁸ Artykuł 13 TfUE stanowi, że przy formułowaniu i wykonywaniu polityki rolnej, rybołówstwa i transportu Unii oraz polityk dotyczących rynku wewnętrznego, badań i rozwoju technologicznego oraz przestrzeni kosmicznej, Unia i państwa członkowskie w pełni uwzględniają wymagania w zakresie dobrostanu zwierząt jako istot zdolnych do odczuwania, przy równoczesnym przestrzeganiu przepisów prawnych i administracyjnych oraz zwyczajów państw członkowskich związanych w szczególności z obyczajami religijnymi, tradycjami kulturowymi i dziedzictwem regionalnym.

⁹ Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016 r., str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 127 z 23.5.2018 r., str. 2.

czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej. Natomiast zgodnie z definicją zawartą w art. 4 pkt 2 RODO „przetwarzanie” oznacza operację lub zestaw operacji wykonywanych na danych osobowych lub zestawach danych osobowych w sposób zautomatyzowany lub niezautomatyzowany, taką jak zbieranie, utrwalanie, organizowanie, porządkowanie, przechowywanie, adaptowanie lub modyfikowanie, pobieranie, przeglądanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez przesłanie, rozpowszechnianie lub innego rodzaju udostępnianie, dopasowywanie lub łączenie, ograniczanie, usuwanie lub niszczenie.

Przepisy rozdziału II (art. 5–11) RODO określają zasady przetwarzania danych osobowych. Stosownie do postanowień art. 5 ust. 1 dane osobowe muszą być przetwarzane zgodnie z prawem (lit. a) oraz w myśl zasady „ograniczenia przechowywania” muszą być przechowywane przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do celów, w których dane te są przetwarzane (lit. e). Dopuszczalne jest przechowywanie danych osobowych przez okres dłuższy, pod warunkiem że będą one przetwarzane wyłącznie do celów archiwalnych w interesie publicznym lub innych celów określonych w RODO, z zastrzeżeniem że wdrożone zostaną odpowiednie środki techniczne i organizacyjne wymagane na mocy RODO w celu ochrony praw i wolności osób, których dane dotyczą (art. 5 ust. 1 lit. e *in fine*).

Na podstawie art. 6 ust. 1 RODO, w myśl którego przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy – i w takim zakresie, w jakim – spełniony jest co najmniej jeden z warunków określonych w tym przepisie, w tym m.in.: osoba, której dane dotyczą, wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych w jednym lub większej liczbie określonych celów (lit. a); przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze (lit. c); przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi (lit. e). Zgodnie z art. 6 ust. 3 RODO podstawa przetwarzania, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit. c oraz lit. e, musi być określona w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator. Cel przetwarzania musi być określony w tej podstawie prawnej lub, w przypadku przetwarzania, o którym mowa w ust. 1 lit. e – musi być ono niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi. Prawo stanowiące podstawę przetwarzania takich danych musi służyć realizacji celu leżącego w interesie publicznym oraz być proporcjonalne do wyznaczonego, prawnie uzasadnionego celu.

Odrębnie określona została w art. 9 RODO kwestia możliwości przetwarzania szczególnej kategorii danych osobowych (tzw. danych wrażliwych). W przepisie tym zakazuje się przetwarzania danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania

religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych oraz przetwarzania danych genetycznych, danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej lub danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej tej osoby (ust. 1). Zakaz przetwarzania danych wrażliwych nie ma jednak zastosowania w przypadku spełnienia jednego z warunków określonych w ustępie 2 tego artykułu, w tym m.in. w przypadku, gdy przetwarzanie jest niezbędne ze względów związanych z ważnym interesem publicznym, na podstawie prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, które są proporcjonalne do wyznaczonego celu, nie naruszają istoty prawa do ochrony danych i przewidują odpowiednie i konkretne środki ochrony praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą (lit. g).

Zgodnie z art. 10 RODO przetwarzania danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych lub powiązanych środków bezpieczeństwa na podstawie art. 6 ust. 1 wolno dokonywać wyłącznie pod nadzorem władz publicznych lub jeżeli przetwarzanie jest dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego przewidującymi odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą.

Zgodnie z art. 15 RODO osoba, której dane osobowe są przetwarzane, ma prawo do uzyskania od administratora danych osobowych dostępu do dotyczących jej danych osobowych.

Ponadto w RODO zostały ustanowione szczegółowe przepisy nakładające na administratorów i podmioty przetwarzające dane osobowe obowiązki w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa danych osobowych. Zgodnie z art. 32 RODO uwzględniając m.in. charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania oraz ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia i wadze, administrator i podmiot przetwarzający wdrażają odpowiednie środki techniczne i organizacyjne, aby zapewnić stopień bezpieczeństwa odpowiadający temu ryzyku. Na podstawie art. 28 ust. 3 lit. b RODO osoby upoważnione do przetwarzania danych osobowych muszą zobowiązać się do zachowania tajemnicy lub podlegać odpowiedniemu ustawowemu obowiązkowi zachowania tajemnicy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

3. Opiniowany projekt ustawy wymaga oceny zgodności z prawem Unii Europejskiej w dwóch kwestiach: 1) zgodności z zasadą swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii (art. 45 TfUE), oraz 2) zgodności z unijnymi regulacjami dotyczącymi ochrony danych osobowych (określonymi w RODO).

3.1. W art. 2 pkt 1 projektu ustanowiono wymóg obywatelstwa w odniesieniu do osoby powoływanej na stanowisko Rzecznika. Oznacza to, że Rzecznikiem nie będzie mogła być osoba, która nie jest obywatelem polskim. Pełnienie funkcji Rzecznika byłoby więc wykluczone w odniesieniu do obywateli innych niż RP państw członkowskich UE. Proponowany przepis należy ocenić

pod kątem zgodności z zasadą swobody przepływu pracowników w rozumieniu art. 45 TfUE.

Zasada swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii obejmuje zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami państw członkowskich w zakresie zatrudnienia (art. 45 ust. 1 i 2 TfUE). Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: Trybunał) swoboda przepływu pracowników oznacza zniesienie także barier o charakterze niedyskryminującym. Za sprzeczne z art. 45 TfUE Trybunał uznaje regulacje krajowe, które uniemożliwiają lub zniechęcają pracownika – obywatela UE do skorzystania ze swobody przemieszczania się do innego państwa członkowskiego. Postanowienia art. 45 TfUE nie mają jednak zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej (art. 45 ust. 4 TfUE). Wyłączenie to ma charakter wyjątku, nie można więc traktować go rozszerzająco. Jego treść, wraz z pojęciem „administracja publiczna”, jest przedmiotem orzecznictwa Trybunału.¹⁰

Trybunał stwierdził, że pojęcie administracji publicznej w rozumieniu przepisów TfUE należy interpretować i stosować jednolicie w całej Unii i w związku z tym nie może być w pełni pozostawione uznaniu państw członkowskich. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału art. 45 ust. 4 TfUE będzie miał zastosowanie tylko do stanowisk, które są związane z bezpośrednim lub pośrednim udziałem w wykonywaniu władzy powierzonej przez prawo publiczne oraz funkcji, które mają na celu ochronę ogólnych interesów państwa lub władz publicznych i wymagają zatem od osób dysponujących tymi uprawnieniami istnienia szczególnego relacji solidarności z państwem oraz wzajemności praw i obowiązków leżących u podstaw więzów obywatelstwa. Trybunał stoi na stanowisku, że art. 45 ust. 4 TfUE może być zastosowany wówczas, gdy wykonywanie uprawnień przyznanych przez prawo publiczne odbywa się regularnie oraz nie jest bardzo niewielką częścią prowadzonej aktywności. Wyłączenia określonego w art. 45 ust. 4 TfUE nie stosuje się natomiast do stanowisk, które podlegają wprawdzie państwu lub innym podmiotom prawa publicznego, jednak nie wiążą się ze współdziałaniem przy wykonywaniu zadań należących do administracji publicznej we właściwym znaczeniu.

¹⁰ Zob. m.in. wyrok Trybunału z 17 grudnia 1980 r. w sprawie Komisja przeciwko Belgii, 149/79, ECLI:EU:C:1980:297, pkt. 10, 12, 18 i 19, wyrok Trybunału z 16 czerwca 1987 r. w sprawie Komisja przeciwko Włochom, 225/85, ECLI:EU:C:1987:284, pkt 7, wyrok Trybunału z dnia 2 lipca 1996 r. w sprawie Komisja przeciwko Grecji, C-290/94, ECLI:EU:C:1996:265, pkt 2, wyrok Trybunału z dnia 30 września 2003 r. w sprawie Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española, C-405/01, ECLI:EU:C:2003:515, pkt 40, wyrok Trybunału z 30 września 2003 r. w sprawie Anker i inni, C-47/02, ECLI:EU:C:2003:516, pkt. 57–60, wyrok Trybunału z 10 września 2014 r. w sprawie Haralambidis, C-270/13, ECLI:EU:C:2014:2185, pkt. 42–45, wyrok Trybunału z 6 października 2015 r. w sprawie Brouillard, C-298/14, ECLI:EU:C:2015:652, pkt. 30–32, wyrok Trybunału z 22 czerwca 2017 r. w sprawie Bechtel, C-20/16, pkt. 34 i 35.

Dodatkową wskazówką interpretacyjną może być treść komunikatu Komisji z 11 grudnia 2002 r. dotyczącego swobody przepływu pracowników¹¹ oraz komunikatu Komisji z 13 lipca 2010 r. do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów *Potwierdzenie zasady swobodnego przepływu pracowników: prawa oraz główne zmiany*¹². Komisja Europejska uważa, że wyjątek dotyczący administracji publicznej odnosi się przede wszystkim do sił zbrojnych, policji, wymiaru sprawiedliwości, administracji skarbowej oraz dyplomacji¹³. Może odnosić się do stanowisk w administracji publicznej szczebla centralnego lub lokalnego, których sprawowanie zakłada wykonywanie władzy państwowej, w związku z procesem tworzenia lub stosowania prawa oraz nadzoru nad jednostkami podporządkowanymi. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Komisja podkreśla, że art. 45 ust. 4 TfUE ma charakter wyjątku, który należy interpretować w sposób zawężający, a kryteria kwalifikujące do skorzystania z wyjątku należy rozpatrywać indywidualnie.

Na gruncie przepisów projektu powstaje pytanie, czy w odniesieniu do stanowiska Rzecznika ma zastosowanie wyjątek określony w art. 45 ust. 4 TfUE, a więc czy stanowisko to jest wyłączone ze swobody przepływu pracowników wewnątrz Unii.

Zgodnie z projektem Rzecznik byłby powoływany i dowoływany przez Sejm (art. 3 i 6). Osobie pełniącej funkcję Rzecznika przysługiwałyby tzw. względny (formalny) immunitet niekaralności oraz przywilej nietykalności (art. 8–15). Do zadań Rzecznika należałoby m.in. opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących dobrostanu zwierząt oraz współdziałanie z zagranicznymi i międzynarodowymi organami i organizacjami na rzecz ochrony zwierząt (art. 17 pkt 1 i 2). W zakresie ochrony dobrostanu zwierząt Rzecznik mógłby m.in. występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo wydanie lub zmianę innych aktów normatywnych oraz występować do organów Inspekcji Weterynaryjnej z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli lub podjęcie innych działań (art. 18 ust. 1 pkt 1 i 3). Ponadto, zgodnie z ustanowionym w art. 18 ust. 1 projektu wykazem działań służących ochronie dobrostanu zwierząt, Rzecznik miałby prawo do: występowania do Sądu Najwyższego z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego (pkt 4), wnoszenia skargi nadzwyczajnej do Sądu Najwyższego (pkt 5), występowania do Naczelnego Sądu Administracyjnego z wnioskami o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych (pkt 6),

¹¹ *Communication from the Commission "Free movement of workers – achieving the full benefits and potential"* (COM(2002) 694 final). Dokument niedostępny w języku polskim.

¹² KOM(2010) 373 wersja ostateczna.

¹³ Jednocześnie Komisja Europejska wyraźnie zastrzega, że nie wszystkie stanowiska w wymienionych przez nią dziedzinach administracji publicznej wiążą się ze wykonywaniem władzy publicznej i odpowiedzialnością za ochronę ogólnych interesów państwa.

zwracania się o wszczęcie postępowania administracyjnego, wnoszenia skargi i skargi kasacyjne do sądu administracyjnego, a także uczestniczenia w tych postępowaniach – na prawach przysługujących prokuratorowi (pkt 7), żądania wszczęcia przez uprawnionego oskarżyciela postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa wszczynane z urzędu (pkt 8). Rzecznik podejmowałby czynności z własnej inicjatywy lub wniosek obywateli, organizacji, organów jednostek samorządu terytorialnego oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i Głównego Lekarza Weterynarii (art. 19 projektu). W projekcie ustawy wskazać można także inne przepisy relewantne dla stwierdzenia, czy stanowisko Rzecznika spełnia kryterium wyjątku przewidzianego w art. 45 ust. 4 TfUE. Do postanowień takich można zaliczyć m.in. przepisy dotyczące kompetencji Rzecznika w zakresie: prowadzenia postępowania wyjaśniającego (art. 22 pkt 1 i art. 23 ust. 1), zwracania się do Sejmu o zlecenie Najwyższej Izbie Kontroli przeprowadzenia kontroli dla zbadania określonej sprawy (art. 22 pkt 3), dostępu do informacji i wglądu do akt na zasadach i w trybie określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych (art. 23 ust. 4), wystąpienia z wnioskiem o ukaranie, a także uchylenie prawomocnego rozstrzygnięcia w postępowaniu w sprawach o wykroczenia (art. 24 pkt 7), wniesienia kasacji lub rewizji nadzwyczajnej od prawomocnego orzeczenia (art. 24 pkt 8), corocznego informowania Sejmu o działalności Rzecznika oraz stanie przestrzegania praw zwierząt (art. 31).

Biorąc pod uwagę przewidziane w projekcie ustawy kompetencje, zakres zadań oraz szczególną pozycję ustrojową Rzecznika należy uznać, że sprawowanie tego urzędu będzie wymagało istnienia szczególnych relacji w stosunku do państwa, wynikających z więzów obywatelstwa. Pełnienie funkcji Rzecznika byłoby więc zatrudnieniem w administracji publicznej, spełniającym kryterium wyjątku przewidzianego w art. 45 ust. 4 TfUE. Należy uznać, że w omawianym przypadku wymóg obywatelstwa polskiego jest usprawiedliwiony, zasada swobody przepływu pracowników nie ma zastosowania, a projektowany przepis nie jest sprzeczny z prawem UE.

3.2. Przepisy projektu przewidują przetwarzanie danych osobowych. Zgodnie z art. 30 ust. 1 projektu Rzecznik będzie mógł przetwarzać wszelkie informacje, w tym dane osobowe, niezbędne do realizacji swoich ustawowych zadań. Dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 (dane wrażliwe) i art. 10 (dane dotyczące dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych) RODO, Rzecznik będzie mógł przetwarzać wyłącznie w celu realizacji swoich ustawowych zadań (art. 30 ust. 2). Do przetwarzania danych osobowych Rzecznik będzie dopuszczał osoby posiadające pisemne upoważnienie, które byłoby udzielane pod warunkiem pisemnego zobowiązania się osoby upoważnianej do zachowania przetwarzania danych osobowych w poufności (art. 30 ust. 3).

Ponadto, zgodnie z art. 23 ust. 2 projektu przetwarzanie danych osobowych byłoby także dozwolone w związku z realizacją przysługującego Rzecznikowi prawa do rejestrowania dźwięku lub obrazu w miejscach, w których

przebywają zwierzęta, pod warunkiem uzyskania zgody osób, które byłyby rejestrowane. Prawo do rejestrowania dźwięku lub obrazu przysługiwałoby Rzecznikowi wyłącznie podczas wykonywania zadania określonego w art. 16 ust. 2 projektu, czyli regularnego monitorowania sposobu traktowania zwierząt hodowlanych oraz stosowania przepisów odrębnych w tym zakresie.

Zgodnie z art. 23 ust. 2 projektu zarejestrowany obraz i dźwięk byłyby: (1) przechowywany w Biurze Rzecznika Praw Zwierząt, w pomieszczeniach zabezpieczonych przed dostępem osób nieupoważnionych, przez okres niezbędny w danej sprawie, jednak nie dłużej niż przez 10 lat, oraz (2) udostępniany osobie, która została zarejestrowana, a także jej przedstawicielowi ustawowemu lub pełnomocnikowi.

Analiza proponowanych przepisów prowadzi do wniosku, że projektowana regulacja spełnia kryteria przetwarzania danych osobowych określone w RODO. W szczególności należy zauważyć, że projektodawcy przewidzieli ustawowe ograniczenia przetwarzania danych osobowych. Po pierwsze, przetwarzaniem mogłyby być objęte wyłącznie te dane osobowe, które są niezbędne do realizacji zadań ustawowych Rzecznika (art. 30 ust. 1 projektu). Po drugie, dane wrażliwe z art. 9 ust. 1 RODO oraz dane z art. 10 RODO Rzecznik mógłby przetwarzać wyłącznie w celu realizacji swoich ustawowych zadań (art. 30 ust. 2 projektu). Biorąc pod uwagę określony w projekcie zakres zadań ustawowych Rzecznika (przedstawionych w punkcie 1 niniejszej opinii) należy stwierdzić, że przewidziane przez projekt przetwarzanie danych osobowych następowaloby na podstawie prawa państwa członkowskiego ze względów związanych z ważnym interesem publicznym, ukierunkowanym na ochronę dobrostanu zwierząt. Dodatkowo można uznać, że powoływane przez projektodawców względy dobrostanu zwierząt i ochrony ich praw można uznać za zmierzające do osiągnięcia celów zgodnych z art. 13 TfUE. Podstawę przetwarzania danych stanowią zatem w tym przypadku art. 6 ust. 1 lit. e RODO oraz – w odniesieniu do danych wrażliwych – art. 9 ust. 2 lit. g RODO. W odniesieniu do art. 30 ust. 3 projektu, regulującego tryb dopuszczenia do przetwarzania danych osobowych osoby posiadające pisemne upoważnienie administratora danych, można uznać, że proponowany przepis spełnia wymogi RODO, w szczególności dotyczące obowiązku zapewnienia, że osoby upoważnione do przetwarzania danych osobowych zobowiązały się do zachowania tajemnicy (art. 28 ust. 3 lit. b RODO).

W odniesieniu do przetwarzania danych osobowych w związku z realizacją prawa do rejestrowania dźwięku lub obrazu w miejscach, w których przebywają zwierzęta (art. 23 ust. 2 w związku z art. 16 ust. 2 projektu), należy zauważyć, że proponowana regulacja uzależnia możliwość przetwarzania danych osobowych zawartych w rejestrowanym dźwięku lub obrazie od zgody rejestrowanych osób. Zarejestrowany obraz i dźwięk byłyby następnie udostępniany osobie, która została zarejestrowana, a także jej przedstawicielowi ustawowemu lub pełnomocnikowi (art. 23 ust. 3 pkt 2 projektu). Można uznać,

że proponowana regulacja spełnia wymogi RODO, w szczególności dotyczące wyrażenia zgody przez osobę, której dane są przetwarzane (art. 6 ust. 1 lit. a RODO), oraz przysługującego tej osobie uprawnienia do uzyskania dostępu do tych danych (art. 15 RODO).

Przewidziany w art. 23 ust. 3 pkt 1 projektu obowiązek przechowywania zarejestrowanego obrazu i dźwięku w Biurze Rzecznika Praw Zwierząt, w pomieszczeniach zabezpieczonych przed dostępem osób nieupoważnionych, przez okres niezbędny w danej sprawie, jednak nie dłużej niż przez 10 lat, można uznać za niesprzeczny z art. 32 RODO, regulującym obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa danych osobowych, oraz art. 5 ust. 1 lit. e RODO określającym zasadę „ograniczenia przechowywania” danych przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do celów, w których dane są przetwarzane.

Projektowana ustawa w zakresie przetwarzania danych osobowych mieści się w zakresie autonomii regulacyjnej państw członkowskich UE i nie jest sprzeczna z przepisami RODO.

3.3. W pozostałym zakresie przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

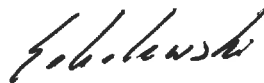
4. Konkluzja

Projekt ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Marcin Fryźlewicz
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, 2 października 2020 r.

BAS-WAPM-2025/20

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy poselski projekt ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt (przedstawiciel wnioskodawców: posłanka Beata Maciejewska) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

W projekcie ustawy przewidziano ustanowienie Rzecznika Praw Zwierząt, zwanego dalej „Rzecznikiem”. Podstawowym zadaniem powoływanego na pięcioletnią kadencję Rzecznika ma być stanie na straży dobrostanu zwierząt domowych, hodowlanych i dzikich, określonego w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt¹. W sprawach o ochronę praw zwierząt Rzecznik badałby, czy skutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji, obowiązanych do przestrzegania i realizacji tych praw, nastąpiło naruszenie prawa (art. 1 projektu). W projekcie zawarto przepisy szczegółowe określające tryb powoływania i odwoływania przez Sejm Rzecznika (art. 2–7), zasady odpowiedzialności karnej Rzecznika (art. 8–15) oraz zadania i obowiązki Rzecznika (art. 16–33). Rzecznika ma powoływać Sejm bezwzględną większością głosów na wniosek grupy 40 posłów; wnioski o powołanie Rzecznika podlegałyby konsultacjom z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i zawodowymi, do których celów statutowych należy ochrona zwierząt (art. 3 projektu). Na stanowisko Rzecznika będzie mogła być powołana wyłącznie osoba spełniająca określone wymogi, w tym wymóg obywatelstwa polskiego (art. 2 pkt 1 projektu). Osoba powołana na stanowisko Rzecznika będzie objęta w okresie kadencji m.in. zakazem przynależności do partii politycznej oraz zajmowania innego stanowiska lub wykonywania innych zajęć zawodowych (art. 5 i 7 projektu). Projektodawcy zaproponowali wprowadzenie przepisów związanych z przywilejami immunitetowymi, które przysługiwałyby Rzecznikowi. Projektowane

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 638.

przepisy gwarantowałyby osobie pełniącej funkcję Rzecznika tzw. względny (formalny) immunitet niekaralności, tj. wymóg zgody Sejmu na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, oraz przywilej nietykalności, tj. wymóg zgody Sejmu na pozbawienie wolności, w tym na zatrzymanie lub aresztowanie (art. 8–15 projektu). Rzecznik podejmowałby czynności przewidziane proponowaną ustawą, jeżeli poweźmie wiadomość wskazującą na naruszenie praw zwierząt. Na Rzeczniku spoczywałby obowiązek regularnego monitorowania sposobu traktowania zwierząt hodowlanych oraz stosowania przepisów odrębnych w tym zakresie (art. 16 projektu). Do zadań Rzecznika należałoby podejmowanie określonych w projekcie ustawy działań służących ochronie dobrostanu zwierząt, np. opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących dobrostanu zwierząt czy współdziałanie ze stowarzyszeniami, ruchami obywatelskimi, innymi dobrowolnymi zrzeszeniami i fundacjami oraz z zagranicznymi i międzynarodowymi organami i organizacjami na rzecz ochrony zwierząt (art. 17 projektu). W zakresie ochrony dobrostanu zwierząt Rzecznik mógłby m.in. występować do organów Inspekcji Weterynaryjnej z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli, wnosić skargę nadzwyczajną do Sądu Najwyższego, wnosić skargi i skargi kasacyjne do sądu administracyjnego, a także uczestniczyć w tych postępowaniach – na prawach przysługujących prokuratorowi (art. 18 ust. 1 projektu). Rzecznik podejmowałby czynności z własnej inicjatywy lub na wniosek obywateli, organizacji, organów jednostek samorządu terytorialnego oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i Głównego Lekarza Weterynarii (art. 19 projektu). Rzecznik wykonywałby zadania przy pomocy Biura Rzecznika Praw Zwierząt (art. 32 projektu). Wydatki związane z funkcjonowaniem Rzecznika byłyby pokrywane z budżetu państwa (art. 33 projektu). W projekcie zawarto przepisy zmieniające ustawy: z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe², z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych³, z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁴, z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi⁵ oraz z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym⁶. Zgodnie z art. 30 ust. 1 projektu Rzecznik będzie mógł przetwarzać wszelkie informacje, w tym dane osobowe, niezbędne do realizacji swoich ustawowych zadań. Na podstawie ust. 1 tego artykułu Rzecznik będzie mógł przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), wyłącznie w celu realizacji swoich ustawowych zadań.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 152 i 1820.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 537.

⁴ Dz. U. z 1997 r. Nr 111, poz. 724.

⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 2325.

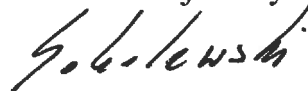
⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 825 oraz z 2020 r. poz. 190.

Projekt ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt **nie jest projektem ustawy wykonującej** prawo Unii Europejskiej.

Autor:

Marcin Fryźlewicz
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH

Adres do korespondencji:
Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków tel. 881 939 421
e-mail: sekretariat@krir.pl
www.krir.pl

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA RZS

L.dz. DS. 175.24.20.....

Data wpływu...19.10.2020.....

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP-020-103(9)/20.....

Data wpływu ...19.10.2020.....

KRIR/JM/ 1056 /2020

Warszawa,

16.10.2020 r.

Pan Dariusz Salomończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze ,

W związku z otrzymanym pismem z dnia 5 października 2020 r., znak: SPS-WP-020-103(5)/20 w sprawie przedstawienia opinii do poselskiego projektu ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Beata Maciejewska), Zarząd KRIR negatywnie opiniuje projekt.

Powołanie w dniu 26 czerwca 2020 r. Pełnomocnika Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do spraw zwierząt, którego zadaniem jest opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie ochrony zwierząt oraz dobrostanu zwierząt, a także analiza, ocena i monitorowanie już funkcjonujących w tym zakresie przepisów, identyfikowanie najważniejszych problemów w sferze, za którą odpowiada oraz przedstawianie propozycji ich rozwiązania oraz współpraca z organizacjami społecznymi, organizacjami zrzeszającymi rolników i hodowców zwierząt oraz z jednostkami samorządu terytorialnego w pełni zabezpiecza ochronę praw zwierząt.

Przedstawiając powyższe,

Pozostaję z poważaniem

PREZES
KRAJOWEJ RADY IZB ROLNICZYCH

WIKTOR SZMULEWICZ

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz. DS. 175. 36. 20
Data wpływu: 26. 10. 2020

Warszawa, dnia 22 października 2020 r.

BSA III-021-272/20

Pan
Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 5 października 2020 r., SPS-WP-020-103(5)/20, uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 825) nie zgłasza uwag do *poselskiego projektu ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt*, albowiem projektowany akt prawny nie jest aktem normatywnym na podstawie którego orzekają i funkcjonują sądy, jak również nie ma on wpływu na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego.

Z poważaniem

Dr hab. Małgorzata Manowska

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP-020-103(10)/20

Data wpływu 26. 10. 2020

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
Nr WO-020-76/20

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz. DS. 175.64.20
Data wpływu.....04.11.2020

Warszawa, 2020-11-02

Dot. SPS-WP-020-103(5)/20

Pan Dariusz SALAMOŃCZYK
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny
Panie Przewodniczo,

W załączeniu uprzejmie przesyłam opinię Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 30 października 2020 r. w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt.

Pozostaje z szacunkami

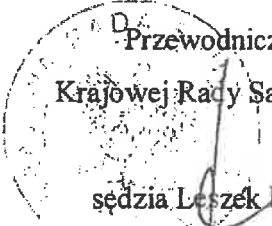
sędzia Leszek Mazur

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 30 października 2020 r.

w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z poselskim projektem ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt, przekazanego przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 5 października 2020 r. (znak: SPS-WP-020-103(5)/20), nie zgłasza uwag do jego treści.

Przewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa
sędzia Leszek Mazur

Biuro Krajowej Rady Sądownictwa
ZA ZGODNOŚĆ Z ORYGINAŁEM

DYREKTOR
Wydziału Organizacyjnego
Biura Krajowej Rady Sądownictwa

Marek Golec

Warszawa, dnia 4 listopada 2020 r.

KILW/03210/08/20

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SE

L.dz. ...SPS-WP-103(12)/20...

Data wpływu ...1.0.11.2020.....

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

ul. Wiejska 4/6/8

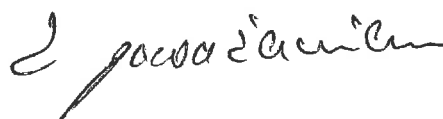
00-902 Warszawa

Odnosząc się do przekazanego Krajowej Izbie Lekarsko-Weterynaryjnej poselskiego projektu ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt, pragnę zgłosić następujące uwagi:

1. Zbyt ogólnikowo sformułowane zostały wymogi jakie ma spełniać osoba zajmująca stanowisko Rzecznika Praw Zwierząt w szczególności w zakresie wskazania, iż ma posiadać pięcioletnie doświadczenie w pracy ze zwierzętami. Tak ogólnie sformułowany wymóg może spowodować, iż stanowisko to piastować będzie np. osoba, która była pięć lat wolontariuszem w schronisku dla psów albo prowadziła przez ten okres przytulisko dla kotów. Tymczasem zakres wiedzy niezbędny dla właściwego wykonywania zadań Rzecznika Praw Zwierząt jest niezwykle szeroki i obejmuje wiele gatunków zwierząt, w tym również zwierzęta gospodarskie.
2. Zdziwienie budzi, iż wśród jednostek z którymi Rzecznik Praw Zwierząt ma współpracować projekt ustawy nie wymienia Inspekcji Weterynaryjnej, a więc instytucji ustawowo powołanej m.in. do dbania o dobrostan zwierząt.
3. Należałoby wyraźnie i wprost wyartykułować również w ramach proponowanej ustawy uprawnienie Rzecznika Praw Zwierząt do kontrolowania działalności organizacji zajmujących się prawami zwierząt, w których też występują różnego rodzaju nieprawidłowości.

Jednocześnie, pragnę zauważyć, iż poważne zdziwienie budzi próba tworzenia nowej instytucji, która zwłaszcza w czasach kryzysu gospodarczego i wysokich wydatków związanych ze zwalczaniem epidemii Covid-19, ma w gruncie rzeczy dublować zadania aktualnie działającej

Inspekcji Weterynaryjnej. Należy w tym miejscu przypomnieć, iż to właśnie Inspekcja Weterynaryjna wśród swych ustawowych zadań ma wskazaną m.in. ochronę zdrowia zwierząt oraz sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem praw zwierząt. Krajowa Rada Lekarsko-Weterynaryjna i inne organy samorządu lekarzy weterynarii od wielu lat alarmują o postępującym niedofinansowaniu Inspekcji Weterynaryjnej oraz wskazują na konieczność zwiększenia nakładów finansowych przeznaczonych na tą instytucję, tak by mogła należycie wywiązywać się ze swoich zadań. Tymczasem ze zdumieniem obserwuję sytuację, gdy zamiast przeznaczenia środków na funkcjonowanie Inspekcji Weterynaryjnej tworzy się nową, dublującą się w zadaniach instytucję, podczas gdy środki przeznaczone na jej funkcjonowanie mogłyby i powinny zostać wykorzystane lepiej i skuteczniej.

PREZES

Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej

lek. wet. Jacek Mikaszewicz

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**

Jan Nowak

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. *SPS-WP-020-103(5)/20*
Data wpływu *16.10.2020*

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz. *DS 175, 16.20*
Data wpływu *16.10.2020*

Warszawa, 15-10-2020

DOL.401.489.2020.WL.EKR

Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa
elektroniczna skrzynka podawcza ePUAP
/KSRP/SkrytkaESP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 5 października 2020 r. – znak:SPS-WP-020-103(5)/20 – uprzejmie informuję, że do poselskiego projektu **ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt** – z punktu widzenia przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.¹⁾) (dalej: RODO) – Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych, dziękując za przekazanie projektu do zaopiniowania, zgłasza następujące uwagi.

Analiza poselskiego projektu **ustawy o Rzeczniku Praw Zwierząt** (dalej: projekt ustawy) prowadzi do wniosku, że zaproponowane w jego przepisach rozwiązania – w szczególności tak istotne zagadnienia jak: rejestracja dźwięku lub obrazu oraz przetwarzanie szczególnych kategorii

¹Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2.

danych objętych reżimem art. 9 i 10 RODO – które ze względu na potencjalne duże zagrożenie dla praw i wolności osób, których dotyczą, istotną ingerencję w prawa osób, których dane dotyczą bez wątplenia powinny podlegać ocenie skutków dla ochrony danych (art. 35 ust. 10 RODO), przeprowadzanej w związku z wprowadzaniem tych przepisów. Od chwili wejścia w życie stosowania RODO, opiniując podobne rozwiązania organ nadzorczy konsekwentnie wskazuje, że taka ocena taka powinna wykazać konieczność lub brak niezbędności przyjmowanych w projekcie ustawy rozwiązań. Przeprowadzenie takiej oceny jest uzasadnione i pożądane celem stworzenia przepisów gwarantujących właściwy balans pomiędzy tak istotnym problemem jak ochrona praw zwierząt hodowlanych i środki służące tej ochronie, z uwzględnieniem zasad przetwarzania danych osobowych i gwarancji realizacji praw ochrony danych osobowych osób, których dane mają być przetwarzane z zastosowaniem przepisów RODO [zasady dotyczące przetwarzania danych osobowych: zgodność z prawem, rzetelność i przejrzystość (art. 5 ust. 1 lit. a RODO), ograniczenie celu (art. 5 ust. 1 lit. b RODO), minimalizacja danych (art. 5 ust. 1 lit. c RODO), ograniczenie przechowywania (art. 5 ust. 1 lit. e RODO), integralności i poufności (art. 5 ust. 1 lit. f RODO)].

Uzasadnienie do projektu ustawy takiej oceny skutków dla ochrony danych nie zawiera. W związku z powyższym, **należałoby dokonać oceny projektowanych przepisów projektu ustawy w świetle art. 35 ust. 10 RODO**, tj. celem ustalenia czy uzasadniają ustawowe cele wskazane w projektowanych przepisach, czy cele te nie mogą być osiągnięte innymi sposobami.

Art. 2 pkt 6 projektu ustawy przewiduje, że na stanowiska Rzecznika Praw Zwierząt (dalej: Rzecznika) może być powołana osoba, która m.in. „cieszy się nieposzlakowaną opinią i daje rękojmię prawidłowego wykonywania powierzonych zadań”. Z proponowanych przepisów nie wynika jednak, jak będą weryfikowane wskazywane przesłanki, na podstawie jakich danych osobowych, z jakich dokumentów oraz z jakich źródeł mają pochodzić informacje nt. opinii o osobie Rzecznika czy dające ww. rękojmię. Przepis art. 2 pkt 6 projektu ustawy, w proponowanym kształcie ma charakter nieostrej i ocennej, a zatem konieczne jest jego doprecyzowanie celem zapewnienia zgodności z zasadą zgodności legalizmu, rzetelności i przejrzystości (art. 5 ust. 1 lit. a RODO) oraz zasadą minimalizacji danych (art. 5 ust. 1 lit. c RODO).

W **art. 5 projektu ustawy** przewidziano, że po zakończeniu wykonywania obowiązków Rzecznik ma prawo powrócić na stanowisko zajmowane poprzednio albo otrzymać stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeżeli nie ma przeszkód prawnych. Zastosowanie niejasnego sformułowania „jeżeli nie ma przeszkód prawnych” sprawia, że ta norma prawna jest niejasna, wymaga doprecyzowania przez Projektodawcę i wskazania o jakie przeszkody prawne chodzi, tak aby nie dochodziło do przetwarzania danych nadmiernych i nieadekwatnych co do celów, w których są przetwarzane.

W art. 10 ust. 4 pkt 2 i art. 12 ust. 3 pkt 2 projektu ustawy przewiduje się przetwarzanie „daty i miejsca urodzenia” Rzecznika. Projektowane rozwiązanie nie sprzyja poszanowaniu zasady minimalizacji danych (art. 5 ust. 1 lit c RODO), zgodnie z którą przetwarzane dane powinny być adekwatne i stosowne w stosunku do celów ich przetwarzania oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane. Projektodawca nie wykazał niezbędności przetwarzania takich danych.

W art. 23 ust. 2 projektu ustawy, przewiduje się, że podczas wykonywania zadania, o którym mowa w art. 16 ust. 2, Rzecznik ma również prawo rejestrować dźwięk lub obraz w miejscach, w których przebywają zwierzęta hodowlane, za zgodą ewentualnych osób, które będą rejestrowane. Rejestrowanie dźwięku lub obrazu prowadzące do przetwarzania danych osobowych osób objętych rejestrowaniem jest po pierwsze formą przetwarzania danych osobowych oraz może dotyczyć danych szczególnych kategorii, wymienionych w art. 9 RODO, które mocą przepisów RODO, poddane są szczególnemu reżimowi przetwarzania, co oznacza, że powinny być chronione w sposób szczególny, w odróżnieniu od pozostałych kategorii danych tzw. zwykłych. W związku z powyższym, należałoby dokonać analizy ryzyka przyjmowanego rozwiązania, czy rejestrowanie dźwięku i obrazu uzasadnia ustawowe cele wskazane w projektowanych przepisach, czy cele te nie mogą być osiągnięte innymi, mniej inwazyjnymi metodami monitorowania przy okazji także osób fizycznych.

W art. 23 ust. 3 projektu ustawy Projektodawca przewidział, że zarejestrowany obraz i dźwięk: przechowuje się w Biurze Rzecznika, w pomieszczeniach zabezpieczonych przed dostępem osób nieupoważnionych, przez okres niezbędny w danej sprawie, jednak nie dłużej niż przez 10 lat; udostępnia się osobie, która została zarejestrowana, a także jej przedstawicielowi ustawowemu lub pełnomocnikowi. Norma ta odnosi się do przechowywania zarejestrowanego dźwięku i obrazu, zatem może dotyczyć zapisu i przechowywania w formie elektronicznej, a zabezpieczenie jedynie poprzez ograniczenie dostępu do pomieszczenia w którym znajdują się zarejestrowane dane jest niewystarczające. Przetwarzanie danych, w tym ich szczególnych kategorii tj. danych z art. 9 RODO, wymaga wprowadzenia odpowiednich form zabezpieczenia, adekwatnych do zastosowanych środków technicznych i organizacyjnych, celem zabezpieczenia danych przed utratą poufności, integralności i dostępności, dla zapewnienia zabezpieczenia procesów przetwarzania oraz ochrony praw osób, których dane dotyczą np. przed atakami hakerów.

W art. 23 ust. 3 projektu ustawy, przewiduje się również możliwość udostępniania obrazu i dźwięku osobie, która została zarejestrowana, a także jej przedstawicielowi ustawowemu lub pełnomocnikowi. Brak wymogu wniosku o udostępnienie zarejestrowanych danych wiąże się z ryzykiem nadmiarowego automatycznego udostępniania danych, bez analizy celu udostępniania oraz brakiem kontroli nad danymi co narusza zasadę ograniczenia celu (art. 5 ust. 1 lit. b RODO)

zasadę minimalizacji danych (art. 5 ust. 1 lit. c RODO²) oraz zasadę integralności i poufności (art. 5 ust. 1 lit. f RODO³). Zarejestrowany obraz lub dźwięk może ponadto dotyczyć większej liczby osób, a przez automatyczne udostępnienie danych (np. bez formy wnioskowej i analizy celu) osobie wnoszącej o udostępnienie, mogłoby prowadzić do udostępnienia danych osób trzecich zarejestrowanych na nagraniu z naruszeniem praw osoby, której dane dotyczą. Z tych względów rekomendowane jest wprowadzenie przez Projektodawcę trybu wnioskowego (odbywać się w formie pisemnej, być uzasadnione i mieć charakter wyjątkowy), udostępniania zarejestrowanego obrazu i dźwięku, każdej znajdującej się w zasięgu objętym tą rejestracją osobie występującej o udostępnienie celem zachowania zasady ograniczenia celu (art. 5 ust. 1 lit. b RODO), zasady minimalizacji danych (art. 5 ust. 1 lit. c RODO) oraz zasady integralności i poufności (art. 5 ust. 1 lit. f RODO).

Projektowany przepis nie powinien liberalizować ogólnych zasad przetwarzania danych, które musi się odbywać w sposób zapewniający integralność i poufność przetwarzanych danych. Przyjęcie takiego rozwiązania nie może – niezgodnie z przepisami RODO - ograniczać a tym bardziej wyłączać praw osób których dane dotyczą, wynikających z RODO, np. dostępu do danych czy do kopii danych (art. 15 RODO).

Art. 30 ust. 1 projektu ustawy przewiduje, że Rzecznik może przetwarzać wszelkie informacje, w tym dane osobowe, niezbędne do realizacji swoich ustawowych zadań, także te należące do szczególnie traktowanych kategorii danych wskazanych w art. 9 i 10 RODO.

Warto zauważyć, że nawet Najwyższa Izba Kontroli i dokonujący kontroli jej przedstawiciele nie mają tak szerokiego zakresu uprawnień [art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. i ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2020 r. poz. 1200)], jak proponowany w art. 30 ust. 1 projektu ustawy.

Projektodawca nie wykazał niezbędności, uzasadnienia dla przetwarzania wszelkich danych, o których w art. 9 ust. 1 (danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych oraz przetwarzania danych genetycznych, danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej lub danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej tej osoby), których przetwarzanie co do zasady jest zabronione.

Projektowane przepisy ustawy, nie spełniają warunków odpowiadających art. 9 ust. 2 i 3 RODO, w związku z tym brak jest przesłanek uzasadniających przetwarzanie danych szczególnych

² Dane osobowe muszą być adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane.

³ Dane osobowe muszą być przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych.

kategorii danych, które obejmuje swym zakresem w art. 30 ust 1 projektu ustawy „wszelkich informacji, w tym danych osobowych”.

Brak jest również uzasadnienia dla przetwarzania danych dotyczących wyroków skazujących i czynów zabronionych z art. 10 RODO, zgodnie z którym przetwarzania danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych lub powiązanych środków bezpieczeństwa na podstawie art. 6 ust. 1 wolno dokonywać wyłącznie pod nadzorem władz publicznych lub jeżeli przetwarzanie jest dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego przewidującymi odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą. Wszelkie kompletne rejestry wyroków skazujących są prowadzone wyłącznie pod nadzorem władz publicznych.

Jeśli Rzecznik miałby przetwarzać tego rodzaju dane szczególnych kategorii w rozumieniu przepisów RODO to niezbędne jest wprowadzenie w przepisach ustawy odpowiednich zabezpieczeń praw i wolności osób, których dane dotyczą w związku z przetwarzaniem takich danych – określenie zasad przetwarzania danych szczególnych kategorii, jak: dopuszczenie przetwarzania tylko niezbędnych danych, określenie wyczerpująco i przejrzystość celów, okoliczności, sposobów przetwarzania takich danych. Samo stwierdzenie, że Rzecznik może przetwarzać dane z art. 9 i art. 10 RODO nie jest wystarczające, pozwala na dowolność rozwiązań przetwarzania danych.

Jeśli Rzecznik ma działać analogicznie jak prokurator to należy wziąć pod uwagę przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 89 z późn. zm.). Motyw 19 RODO wskazuje, że *ochrona osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy w ramach zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania lub ścigania czynów zabronionych, lub wykonywania kar, w tym w celu ochrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa publicznego i zapobiegania takim zagrożeniom, oraz swobodny przepływ takich danych podlegają szczególnemu aktowi prawnemu Unii. Niniejsze rozporządzenie nie powinno zatem mieć zastosowania do czynności przetwarzania w tych celach. Jeżeli jednak dane osobowe przetwarzane przez organy publiczne na mocy niniejszego rozporządzenia są wykorzystywane do tych celów, dane te powinny podlegać szczególnemu aktowi prawnemu Unii, mianowicie dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680.*

Z wyrazami szacunku,

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych

Jan Nowak

/ - podpisano elektronicznie /